

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Факультет соціальної та психологічної освіти

**Інструктивно-методичні рекомендації
щодо розробки навчальних планів
освітнього ступеня доктора філософії зі спеціальностей на
факультеті соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини**

Затверджено вченою радою
факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

(протокол № 1 від 9.08.2022 року)

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3
II. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ТРАКТУВАННЯ.....	4
III. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО ТА ЛОКАЛЬНОГО РІВНІВ.....	8
<i>Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.:</i>	
<i>В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред.</i>	
<i>В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.....</i>	
<i>Рекомендації щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми/ Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року: /ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»». – К., 2020. – 66 с.....</i>	<i>14</i>
<i>Закон України «Про вищу освіту».....</i>	<i>29</i>
<i>Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) (Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261).....</i>	<i>33</i>
<i>Положення про Європейську кредитно-трансферну систему навчання в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.....</i>	<i>39</i>
<i>Положення про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.....</i>	<i>48</i>
<i>Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.....</i>	<i>49</i>
IV. РОЗРОБКА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	79

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Інструктивно-методичні рекомендації щодо розробки, структури та змісту навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем доктор філософії (далі – Методичні рекомендації) на факультеті соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (далі – Факультет) регламентують порядок формування, затвердження та впровадження навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти за доктором філософії ступенем вищої освіти на Факультеті.

Методичні рекомендації розроблені відповідно до Законів України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-УІІ, «Про вищу освіту» від 01.06.2014 № 1556-УІІ, «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» від 18.12.2019, наказу Міністерства освіти і науки України від 26.01.2015 № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік», Положення про акредитацію освітніх програм, Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», «Про затвердження національної рамки кваліфікацій», Положення про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (2022 р.), Статуту Університету, Колективного договору, інших нормативно-правових актів.

II. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ТРАКТУВАННЯ

Академічна мобільність - можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Академічна свобода - самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом.

Гарант освітньої програми - це науково-педагогічний або науковий працівник, який/яка працює за основним місцем роботи, несе відповідальність за якість освітньої програми, має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною чи спорідненою до освітньої програми спеціальністю, або належний досвід роботи в галузі. Призначення, права та обов'язки гаранта освітньої програми відносяться до автономії закладу вищої освіти. Цей працівник/працівниця 3 може виступати гарантом лише однієї освітньої програми. Гарант освітньої програми може працювати на відповідній кафедрі або в будь-якому іншому університетському підрозділі.

Загальні компетентності - універсальні компетентності, що не залежать від предметної галузі, але важливі для успішної подальшої професійної і соціальної діяльності здобувача у різних сферах для його особистісного розвитку.

Здобувачі вищої освіти - особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Кваліфікація - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчує відповідний документ про вищу освіту.

Компетентність - здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації

знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - кредит ЄКТС) - одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Ліцензування - процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність відповідно до ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

Освітній процес - система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Освітня діяльність - діяльність закладів вищої освіти, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу.

Освітня програма - єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Особа з особливими освітніми потребами - особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти.

Програмні результати навчання - узгоджений набір із 15-20 тверджень про те, що студент має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми.

Результати навчання - знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і

виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Спеціалізація - складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

Спеціальність - гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Сталий фонд (ендаумент) закладу вищої освіти - сума коштів або вартість іншого майна, призначена для інвестування або капіталізації на строк не менше 36 місяців, пасивні доходи від якої використовуються закладом вищої освіти з метою здійснення його статутної діяльності у порядку, визначеному благодійником або уповноваженою ним особою.

Студентоцентроване навчання - підхід до організації освітнього процесу, що передбачає: заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.

Фахові (спеціальні, предметно-специфічні) компетентності- компетентності, що залежать від предметної сфери та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

Якість вищої освіти - відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Якість освітньої діяльності - рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

ІІІ. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО ТА ЛОКАЛЬНОГО РІВНІВ

*Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.:
В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред.
В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.*

Освітні програми і стандарти вищої освіти

Відповідно до частин 2 і 3 статті 10 Закону України «Про вищу освіту»:

«2. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій...».

«3. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності)».

Освітні програми спеціалізацій у межах спеціальності мають забезпечити реалізацію:

- стандартизованих компетентностей та результатів навчання для даної спеціальності;
- додаткових компетентностей і результатів навчання спеціалізації.

Освітні програми спеціалізацій не можуть формуватися простим (механічним) додаванням (!) певних навчальних дисциплін спеціалізації до

обов'язкових навчальних дисциплін, що спрямовані на досягнення нормативних результатів навчання за стандартом вищої освіти в межах спеціальності.

Останнє пов'язано з колективною та розподіленою дією навчальних дисциплін, методів і результатів навчання. Це означає, що кожен окрему компетентність формують кілька навчальних дисциплін, методів, результатів навчання (колективна дія), і навпаки, кожні конкретні навчальні дисципліни, методи, результати навчання визначають (формують) кілька компетентностей (розподілена дія).

Відтак, кожна освітня програма спеціалізації – окрема індивідуальна композиція навчальних дисциплін, методів, результатів навчання, які в сукупності забезпечують як нормативні, так і додаткові результати навчання та компетентності випускника освітньої програми.

Із зазначеного випливає, що формування освітніх програм спеціалізацій стає колективною справою різних кафедр і викладачів автономного вищого навчального закладу.

Освітні кваліфікації присвоюються в галузі освіти на основі освітніх стандартів. Відповідно, кваліфікації вищої освіти присвоюються на основі стандартів вищої освіти.

Кваліфікації, що містять інформацію про здобутий особою ступінь вищої освіти й галузь знань та/або спеціальність (спеціалізацію), є кваліфікаціями вищої освіти, тобто – освітніми кваліфікаціями. Саме зазначення кваліфікацій вищої освіти у дипломах є обов'язковим.

Закон України «Про вищу освіту» встановлює можливість присвоєння випускникам вищих навчальних закладів освітніх і професійних кваліфікацій. Так, у частині 3 статті 7 (Документи про вищу освіту (наукові ступені)) встановлено, що у документах про вищу освіту зазначається «кваліфікація, що складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацію», а також у певних випадках може зазначатися професійна кваліфікація.

Присвоєння кваліфікацій випускникам вищих навчальних закладів

Присвоєння освітніх кваліфікацій Присвоєння здобувачам вищої освіти освітніх кваліфікацій (кваліфікацій вищої освіти) унормовується статтями 6 (Атестація здобувачів вищої освіти) і 7 (Документи про вищу освіту (наукові ступені)) Закону України «Про вищу освіту» та ґрунтується на встановленні відповідності результатів навчання, яких досягла особа, та набутих нею компетентностей по закінченні навчання за освітньою програмою відповідним стандартам вищої освіти.

Установами, уповноваженими присвоювати кваліфікації вищої освіти, є вищі навчальні заклади та наукові установи, при яких діють відповідні екзаменаційні комісії чи спеціалізовані вчені ради. Так, стаття 6 Закону встановлює, що кваліфікації вищої освіти присвоюються за результатами атестації вищим навчальним закладом на підставі рішення екзаменаційної комісії (для ступенів молодшого бакалавра, бакалавра та магістра) чи спеціалізованою вченою радою (для ступенів доктора філософії та доктора наук).

Визначення атестації надано у частині 1 статті 6:

«1. Атестація – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти».

Водночас, у абзаці 2 частини 2 статті 6 встановлено, що «вищий навчальний заклад на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію».

Присудження особі певного ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації має відбуватись на основі стандартів вищої освіти, які відповідно до частини 2 статті 10 (Стандарти вищої освіти) розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності».

Таким чином, на підставі рішення екзаменаційної комісії (для ступенів молодшого бакалавра, бакалавра, магістра) вищий навчальний заклад присвоює особі освітню кваліфікацію.

У дипломі молодшого бакалавра, бакалавра, магістра зазначається кваліфікація, що складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацію, та в певних випадках – професійна кваліфікація.

Наприклад:

Бакалавр фізики

Спеціалізація **Ядерна фізика**

Професійна кваліфікація **Фізик / 05201 Професіонал в галузі фізики**

Присвоєння кваліфікацій вищої освіти докторам філософії та докторам наук здійснюється на підставі рішення спеціалізованої вченої ради вищого навчального закладу чи наукової установи, акредитованої Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Відповідно до частини 4 статті 7 для ступенів доктора філософії та доктора наук назва кваліфікації «складається з інформації про здобутий особою науковий ступінь, галузь знань та/або спеціальність». При цьому, «у разі якщо дисертаційне дослідження виконано в суміжних галузях знань, ступені доктора філософії і доктора наук присуджуються у провідній галузі із зазначенням міжгалузевого характеру роботи».

Наприклад, у дипломі доктора філософії або доктора наук зазначається назва кваліфікації:

Доктор філософії в галузі освіти

Спеціальність **Освітні науки**

або

Доктор філософії з освітніх наук

Доктор освітніх наук

або

Доктор наук в галузі освіти Спеціальність Педагогічна освіта

Також, прикладами освітніх кваліфікацій можуть бути «Бакалавр (з) механіки та металообробки», «Магістр ветеринарії» «Доктор філософії в галузі біології»

тощо (приклади наведені для ілюстрації принципу формування назв кваліфікацій та не ґрунтуються на офіційному переліку спеціальностей).

Присвоєння професійних кваліфікацій

Відповідно до частини 3 статті 7 (Документи про вищу освіту (наукові ступені) випускникам вищих навчальних закладів у певних випадках можуть присвоюватись та, відповідно, зазначатись у документах про освіту – у дипломах молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, – професійні кваліфікації.

Зазначення у дипломах професійних кваліфікацій не є обов'язковим і може мати місце саме «у певних випадках», коли такі кваліфікації присвоюються випускникам на основі відповідних стандартів і процедур.

Професійні кваліфікації мають присвоюватися на основі професійних стандартів, що діють у сфері праці та відображують здатність особи виконувати завдання та обов'язки певного виду професійної діяльності.

Присвоєння певної кваліфікації (освітньої чи професійної) передбачає:

- наявність відповідного стандарту (освітнього чи професійного);
- наявність органу (установи), уповноваженого присвоювати відповідну кваліфікацію;
- визначеність правил (порядку) присвоєння кваліфікації, включаючи методи демонстрації компетентності та критерії оцінювання.

У Законі безпосередньо не визначено порядок присвоєння професійних кваліфікацій випускникам вищих навчальних закладів. У зв'язку з цим, доцільно унормувати присвоєння професійних кваліфікацій випускникам або постановою Кабінету Міністрів України, або спільним наказом зацікавлених центральних органів виконавчої влади.

Професійні кваліфікації можуть присвоюватись як за професіями, так і за кваліфікаційними рівнями робіт у межах певної професії (так звані кар'єрні професійні кваліфікації – ранги, класи, категорії, розряди тощо). Згідно з Національним класифікатором України: Класифікатором професій ДК 003:2010, професія – здатність виконувати подібні роботи, які вимагають від особи певної

кваліфікації, а робота – певні завдання та обов'язки, що виконані, виконуються чи повинні бути виконані однією особою.

У будь-якому випадку при присвоєнні професійної кваліфікації має бути визначеним і зрозумілим: по-перше, на основі якого стандарту присвоюється професійна кваліфікація; по-друге, яка організація присвоює професійну кваліфікацію; по-третє, яким чином та за якими критеріями здійснюється оцінювання здобувача професійної кваліфікації.

Рекомендації щодо застосування критерії оцінювання якості освітньої програми/ Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року: /ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»». – К., 2020. – 66 с.

Критерій 2 – структура та зміст освітньої програми

Критерій 2 містить вимоги безпосередньо до змісту ОП та її структури. Змістом ОП, згідно з частиною 1 статті 91 ЗУ «Про вищу освіту», є: перелік освітніх компонентів (далі в тексті Рекомендацій – ОК); їхня логічна послідовність; вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані програмні результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти. Під структурою слід розуміти послідовність та зв'язки між собою ОК.

2.1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Підкритерій 2.1 стосується загального обсягу ОП (в кредитах ЄКТС). Вимоги до обсягу програми визначені статтею 5 Закону України «Про вищу освіту», а також можуть конкретизуватися у стандартах вищої освіти.

Від ЗВО очікуються відповіді на такі питання:

Вказати обсяг ОП у кредитах ЄКТС.

Вказати обсяг ОК (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

Вказати обсяг (у кредитах ЄКТС), що відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти, для програм третього рівня вищої освіти вказати обсяг для кожної з чотирьох ОК.

2.2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Підкритерій 2.2 вимагає, щоб зміст ОП був чітко визначеним, ОК, включені до ОП, склали логічну взаємопов'язану систему та дозволяли досягти цілей і ПРН, відповідаючи загальним та фаховим компетентностям.

Чітка структура означає, що ОП є структурованою та збалансованою в контексті загального часу навчання (за семестрами/ роками навчання), а також змістовно (якщо ЗВО має систему поділу ОК на змістовні блоки, і це відбито в ОП).

Взаємопов'язаність ОК визначається структурно-логічною схемою навчання і викладання. Насамперед це стосується тих ОК, що є передумовами для вивчення інших (або в ОП третього рівня – для проведення наукових досліджень).

Обов'язкові ОК, включені до ОП, мають у сукупності призводити до досягнення програмних результатів навчання. ЗВО повинен продемонструвати, зазвичай через відповідну матрицю (додаток до відомостей про самооцінювання), що кожен ПРН реалістично охоплений змістом програми. Визначення того, наскільки певний ОК забезпечує той чи інший ПРН, є завданням експертної групи.

Особливу увагу варто приділити досягненню ПРН, які корелюють із загальними компетентностями (передбаченими стандартами вищої освіти). Зокрема, для першого рівня – це здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою, цінування та повага різноманітності та мультикультурності тощо, для другого – або для третього (за відсутності стандарту) – відображені вимоги НРК про володіння академічною українською та іноземною мовою. Варто пам'ятати, що досягнення згаданих ПРН та формування загальних компетентностей можливо і через вивчення окремої дисципліни, і через синтез кількох ОК. Дисципліни

можуть мати різні назви (як-от: українська мова – ділова українська мова – культура усного і писемного мовлення), передусім важливим є врахування ролі гуманітарної складової у формуванні цих компетентностей, якою не можна нехтувати.

Необхідно звернути увагу на роль та місце гуманітарної складової у формуванні цих компетентностей.

Якщо певні ПРН забезпечуються виключно за рахунок дисциплін вільного вибору здобувача, це недолік у контексті відповідності Критерію 2, адже тоді ЗВО ставить досягнення цих ПРН у залежність від реалізації здобувачем свого права на вибір тих чи інших дисциплін. Винятком може бути формування програмного результату навчання за умови пропонування для вибору кількох різних ОК (блоків), які спрямовані на досягнення одного й того ж програмного результату навчання.

Обов'язковим є досягнення ПРН. Основою для цього виступають конкретні ОК та їхнє поєднання. Вони визначаються ЗВО самостійно.

Від ЗВО очікується навчальний план (далі в тексті Рекомендацій – НП), сформований відповідно до опису ОП та структурно-логічної схеми.

2.3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Підкритерій 2.3 стосується відповідності змісту ОП визначеній для неї предметній області.

Оцінюючи відповідність у контексті цього підкритерію, експертна група може виходити з визначення предметної області навчання, що надане у відповідному стандарті вищої освіти (за наявності).

У разі присутності в ОП освітніх компонентів, які за своїм змістом не мають зовсім зв'язку чи мають неочевидний зв'язок з визначеною спеціальністю, або ж стосунок до формування загальних компетентностей, їхня необхідність потребує належного пояснення з боку ЗВО. Якщо належного

пояснення немає, цей факт становитиме недолік у контексті відповідності Критерію 2 (крім вибіркового блоку).

Підкритерій 2.3 слід застосовувати з двома заувагами.

Необхідно врахувати, що міждисциплінарні (міжгалузеві) ОП мають передусім визначити первинну спеціальність (галузь) та її предметну область.

Вимога підкритерію 2.3, а саме відповідність ОП предметній області визначеної для неї спеціальності, не перешкоджає ЗВО включати в ОП будь-яких спеціальностей дисципліни з набуття та вдосконалення мовних компетентностей, ОК гуманітарного та суспільствознавчого спрямування.

Від ЗВО очікуються відповіді на такі питання:

Як зміст ОП (освітні компоненти) відповідає об'єкту(ам) вивчення та/або діяльності?

Як зміст ОП (освітні компоненти) відповідає теоретичному змісту предметної області (поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів та прогнозування результатів)?

Як зміст ОП (освітні компоненти) відповідає методам і технологіям (якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосовування на практиці)?

Як зміст ОП (освітні компоненти) відповідає інструментам та обладнанню (об'єкти/предмети, пристрої та прилади, які здобувач вищої освіти вчиться застосовувати і використовувати)?

Якщо ОП є міждисциплінарною, варто надати обґрунтування для визначеного програмою поєднання освітніх компонентів, що стосуються кожної із дисциплін.

2.4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Підкритерій 2.4 стосується можливості формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти.

Однією із складових такої траєкторії є вибіркові дисципліни. Закон України «Про вищу освіту», встановлює їх обсяг не менше 25% кредитів ЄКТС від загального обсягу ОП (пункт 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту»).

При оцінюванні цього підкритерію варто пам'ятати, що вибірковість не є самоціллю, а в першу чергу – інструментом підвищення якості освіти. Політики вибіркової можуть різнитися між собою, їх вибір та застосування належить до автономії ЗВО. Заразом необхідно пам'ятати, що ці процедури мають бути прозорими та зрозумілими учасникам освітнього процесу, не повинні обмежувати їх прагнення до формування індивідуальної траєкторії навчання.

Дисципліни можуть вважатися вибірковими лише в тому разі, якщо вони є такими відповідно до можливостей вибору здобувача вищої освіти. Так звані дисципліни «за вибором ЗВО» не належать до переліку вибіркових, оскільки з точки зору здобувача вищої освіти, вони є обов'язковими.

В основі системи вибіркової лежить можливість індивідуального вибору кожного здобувача вищої освіти. Це не заперечує права ЗВО запроваджувати обґрунтовані обмеження щодо мінімальної та максимальної кількості здобувачів, які можуть обрати певну дисципліну та вказувати інші додаткові умови для вибору (наприклад: місце проведення, часові рамки, необхідні передумови до вивчення цього ОК тощо)

ЗВО зобов'язаний вжити заходів для того, щоб гарантувати право здобувачів вищої освіти на індивідуальне обрання дисциплін. Так, ЗВО в межах своєї автономії може створювати нові групи для різних дисциплін або обирати інші організаційні форми для забезпечення цього права (наприклад, запроваджувати спеціальний день, семестр, коли викладаються лише вибіркові дисципліни).

Аналізуючи систему вибіркових дисциплін, експертна група має оцінити кількість та відмінність дисциплін, запропонованих для вибору здобувачам вищої освіти, а також визначені у ЗВО процедури для їх вибору. Варто розуміти, що при максимально можливому врахуванні потреб здобувача вищої

освіти можливе обрання будь якої дисципліни, що запропонована на вибір у ЗВО, незалежно від спеціальності чи підрозділу, який забезпечує її викладання (з можливими обмеженнями щодо необхідності вивчення дисциплін передумов та чітко визначеними обмеженнями організаційного характеру).

Слід зауважити, що Закон України «Про вищу освіту» передбачає, що здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, які пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу (пункт 15 частини першої статті 62). Для вибору всіх інших дисциплін (наприклад, з іншої ОП чи тих, що викладаються іншим підрозділом, але на тому ж рівні вищої освіти) отримання окремих погоджень не вимагається (окрім випадків, коли вивчення дисципліни передбачає опанування певних результатів навчання, які є передумовами).

Оцінювання конкретної моделі забезпечення вибіркової, обраної ЗВО, має проводитися з урахуванням специфіки та контексту реалізації ОП.

Процедури вибору здобувачами дисциплін повинні бути зрозумілими та організованими у доступний для здобувача спосіб. Для ефективного функціонування ці процедури можуть включати інформування здобувачів про зміст дисциплін, що виносяться на вибір; безпосередній запис на дисципліни; етап корекції з метою виконання умов щодо мінімальної кількості здобувачів, які можуть бути записані на певну дисципліну; етап корекції, пов'язаний із збігами у розкладі.

Оцінюючи відповідність цьому підкритерію, експертна група має виходити з того, що недоліками у контексті відповідності Критерію 2 будуть вважатися ситуації, коли:

- здобувачі вищої освіти формально та/або фактично позбавлені можливості обирати дисципліни для включення до свого індивідуального НП (в ОП є лише дисципліни «за вибором ЗВО»; процедура вибору дисциплін не розроблена або є лише удаваною тощо);

- частка ОК за вибором здобувачів не відповідає вимогам законодавства; дисципліни, що пропонуються на вибір, переважно дублюють одна одну

(наприклад, різні за назвою дисципліни мають аналогічний зміст або переважно повторюють його); процедура і організаційне забезпечення обрання дисциплін є занадто ускладненою та/або негнучкою; відсутня практика інформування здобувачів про зміст дисциплін перед вибором; здобувачі вищої освіти лише частково інформуються про зміст дисциплін; процедура не може призводити до того, що певна дисципліна стає обов'язковою.

Навчальні плани мають враховувати вимогу щодо вибірковості дисциплін. На практиці це означає, що НП має включати лише обов'язкові дисципліни та передбачати наявність кредитів для вибірових дисциплін.

Підкритерій 2.4 охоплює не лише вибірові дисципліни, але й інші інструменти формування індивідуальної освітньої траєкторії, які може запропонувати ЗВО (компенсаційні курси, факультативи тощо). Вони мають оцінюватися насамперед із погляду відповідності до потреб та інтересів здобувачів вищої освіти.

Тими аргументами, що дають змогу встановити відповідність цьому підкритерію, є документи, що регулюють порядок вибору дисциплін; індивідуальні НП здобувачів вищої освіти; інформація, отримана безпосередньо під час інтерв'ювання здобувачів освіти.

Від ЗВО очікуються відповіді на такі питання:

Чи наявні в ЗВО процедури, які дозволяють формування індивідуальної освітньої траєкторії та який механізм їхнього функціонування?

Яким чином у ЗВО відбувається формування індивідуальної освітньої траєкторії, і що воно включає в себе?

Як долаються проблеми, пов'язані з її формуванням на ОП? Чи існує можливість реального вибору навчальних дисциплін?

(Опишіть відповідні процеси з точки зору здобувача вищої освіти.)

Якими документами це регламентується?

В який спосіб визначаються дисципліни, що пропонуються на вибір здобувачам?

Якою є процедура інформування здобувачів вищої освіти про дисципліни, що пропонуються їм на вибір?

Якщо ЗВО не має повноцінної системи реалізації права обирати дисципліни, які заходи здійснюються задля її створення?

Які перешкоди стоять на заваді цьому?

2.5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Підкритерій 2.5 стосується практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

У межах цього підкритерію ЗВО має продемонструвати, що при формуванні ОП були передбачено необхідні види та кількість практично орієнтованих складових/компонентів, що дозволять здобувачам отримати необхідні практичні навички та фахові компетентності. Потрібно мати на увазі, що при якісному формуванні ОП, як правило, застосовуються різні види практичної підготовки: практичні заняття, лабораторні роботи, навчальні екскурсії, підготовка проєктів тощо.

Особливе місце в системі практичної підготовки посідають навчальна і виробнича практики, наступність і обсяг яких вимагають уваги під час акредитаційної експертизи. Це означає, що ЗВО має у співпраці із роботодавцями та випускниками програми ретельно підходити до визначення змісту практик, їхньої відповідності сучасним вимогам ринку праці та мати змогу продемонструвати це під час акредитаційної експертизи.

Від ЗВО очікуються відповіді на такі питання:

Які саме з передбачених ОП компетентностей формує практична підготовка?

Яку наступність різних видів практичної підготовки (практичні заняття, лабораторні роботи, навчальні екскурсії, підготовка проєктів тощо) передбачає ОП?

Як відбувається співпраця з роботодавцями у формулюванні цілей і завдань практичної підготовки, визначенні її змісту?

Яким чином практична підготовка відображає останні тенденції розвитку відповідної сфери професійної діяльності?

Яким є рівень задоволеності здобувачів та випускників компетентностями, здобутими та/або розвиненими під час практичної підготовки за ОП?

2.6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям

Підкритерій 2.6. стосується забезпечення набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям програми. Варто зазначити, що вони частково перетинаються із загальними компетентностями, визначеними в стандартах вищої освіти.

Soft skills (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи «навички успішності») дають змогу випускникам ЗВО бути успішними на своєму робочому місці. Зокрема, це навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, уміння вирішувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, здатність логічно і системно мислити, креативність та ін. ЗВО повинен мати свою політику стосовно розвитку цих навичок у своїх здобувачів вищої освіти та викладачів (через систему професійного розвитку / підвищення кваліфікації), яка також зумовлює співпрацю з працедавцями та випускниками, впливає на репутаційний капітал ЗВО.

У межах цього підкритерію ЗВО має продемонструвати, що певна ОП дає змогу здобувачеві набути ті соціальні навички, що зумовлені цілями ОП, зокрема подальшою професійною діяльністю випускника програми.

Цей підкритерій спрямований на вдосконалення ОП, неналежна його відповідність є підставою для рекомендацій, але не до зниження оцінки за критерій.

Позитивною практикою є формування soft skills при вивченні конкретних дисциплін, однак не вичерпується лише цим, бо також може відбуватися в межах загальних та фахових дисциплін.

Від ЗВО очікуються відповіді на такі питання:

Яким чином зміст ОП(освітніх компонентів) сприяє набуттю соціальних навичок (soft skills)?

Які форми та методи навчання сприяють набуттю соціальних навичок (soft skills)?

Варто навести конкретні ОК та відповідні навички. Чим обґрунтовується акцент на тих або інших соціальних навичках у межах ОП?

2.7. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Підкритерій 2.7 стосується врахування вимог професійного стандарту під час розроблення ОП.

Професійні стандарти визначають вимоги до кваліфікаційних та спеціальних знань працівників, їхніх завдань, обов'язків та спеціалізацій (абзац десятий статті 96 Кодексу законів про працю України). Професійні стандарти є основою для присвоєння професійних кваліфікацій. Якщо за наслідками успішного виконання ОП ЗВО присвоює, крім освітньої, і професійну кваліфікацію, зміст ОП та ПРН дають змогу випускникові виконувати трудові функції, визначені відповідним професійним стандартом.

Слід зауважити: якщо професійні стандарти перебувають в процесі розробки, до їхнього затвердження зберігають чинність відповідні випуски Довідника кваліфікаційних характеристик професій (ДКХП), які ЗВО також можуть враховувати. Тому досить часто присвоєння професійних кваліфікацій відбувається за відсутності відповідного професійного стандарту. За відсутності нормативних вимог критерії та процедура присудження професійних кваліфікацій мають бути врегульовані внутрішніми документами ЗВО. У такому випадку експертна група має переконатися в тому, що зміст ОП

передбачає достатній обсяг ОК, спрямованих на формування необхідних фахових компетентностей та ПРН відповідно до цієї професійної кваліфікації.

Від ЗВО очікуються відповіді на такі питання:

Як саме зміст ОП враховує вимоги професійного стандарту (за наявності)?

Якщо професійний стандарт відсутній, які документи розроблено ЗВО для визначення результатів навчання, що дають змогу присвоїти певну професійну кваліфікацію?

2.8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Підкритерій 2.8 передбачає необхідність співвіднесення фактичного навантаження здобувачів вищої освіти та обсягу ОП (окремих освітніх компонентів у кредитах ЄКТС).

Щоб виконати підкритерій 2.8, ЗВО має продемонструвати, що він вживає заходи для того, щоб реалістично оцінити, яким є обсяг самостійної роботи, в середньому потрібний здобувачеві для належного опанування цієї дисципліни. Наслідком некоректного співвіднесення може бути не лише присвоєння недостатньої кількості кредитів з дисципліни, але і завищений обсяг завдань для самостійної роботи, не потрібний для досягнення очікуваних результатів навчання.

Результатом відсутності у ЗВО таких заходів можуть стати необґрунтоване присвоєння дисциплінам недостатньої кількості кредитів або надмірне навантаження здобувачів вищої освіти, або недостатня кількість аудиторного навантаження для формування результатів навчання.

Під час експертизи інформативними заходами є інтерв'ювання здобувачів вищої освіти та співвіднесення його результатів з фактично визначеною в навчальних та робочих НП кількістю аудиторних годин і годин самостійної роботи, видами та різноманіттям завдань.

Від ЗВО очікуються відповіді на такі питання:

Яким чином ЗВО визначає реальний обсяг навантаження здобувачів вищої освіти?

Які заходи вживає ЗВО для розуміння, чи перевантажені студенти?

Яким чином ЗВО визначає, чи вистачає здобувачам часу на самостійну роботу?

Які основні проблеми були виявлені під час таких досліджень? Яких заходів ЗВО вживає, аби їх усунути?

Які види контактних (аудиторних) годин переважають і чому?

2.9. Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Підкритерій 2.9 стосується ОП, які передбачають навчання за дуальною формою освіти.

Дуальна освіта ґрунтується на таких формах організації освітнього процесу, що поєднують навчання, з одного боку, в ЗВО, а з іншого – безпосередньо на робочому місці: на виробництві, в установі, організації тощо. Дуальна освіта вимагає відповідність організації освітнього процесу до Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» (зміни до ст. 49 Закону про вищу освіту): 1) навчання на робочому місці; 2) обсягом від 25 відсотків до 60 відсотків загального обсягу ОП; 3) виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору.

Дуальна освіта має на меті розвивати у здобувачів вищої освіти практичне розуміння особливостей своєї професії, адаптувати освітній процес у ЗВО до вимог ринку праці.

Варто звернути увагу на специфіку ОП, що передбачають винятково дуальну форму, і програм, що передбачають можливість здобуття вищої освіти за дуальною формою лише окремими здобувачами.

Наявність елементів дуальної освіти не є обов'язковою при акредитації ОП. Однак, якщо ЗВО впроваджує ОП з дуальною формою освіти, то має продемонструвати, що структура та НП програми відповідним чином узгоджені.

Від ЗВО очікуються відповіді на такі питання:

Яким чином структура ОП та НП спрямовані на здобуття освіти за дуальною формою (якщо така форма запроваджена на ОП)?

Яким чином оцінюються результати навчання, отримані на робочому місці?

Як узгоджується здобуття компетентностей на виробництві з програмними результатами навчання ОП?

КРИТЕРІЙ 10 – НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДОСЛІДЖЕННЯ

Якісна підготовка аспіранта до наукової кар'єри потребує створення середовища, в якому аспірант не працює відірвано від наукової спільноти над власним дослідницьким проектом, а здійснює науковий пошук у співпраці з колегами-дослідниками, наукові інтереси яких стосуються суміжних тем. У такому середовищі відбуваються дискусії, презентації, обговорення тощо, воно є частиною міжнародної наукової спільноти, що визначається і мобільністю аспірантів, наданими їм можливостями оприлюднювати і обговорювати свої наукові досягнення (зокрема йдеться про публікації у рейтингових журналах, виступи на міжнародних конференціях, семінарах тощо). Перебування аспіранта в такому середовищі забезпечить формування відповідних навичок наукового пошуку та презентації власних результатів досліджень широкій аудиторії.

10.1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Підкритерій 10.1 стосується змісту освітньо-наукової програми, складові якої визначаються пунктом 27 «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора

філософії та доктора наук у ЗВО (наукових установах)», затвердженого Постановою КМУ від 23 березня 2016 р. № 261. У цьому Порядку передбачено чотири складові освітньонаукової програми, кожен з яких націлений на набуття аспірантом певних компетентностей:

- 1) зі спеціальності,
- 2) із загальнонаукового (філософського) світогляду,
- 3) з блоку універсальних навичок науковця, зокрема вміння організовувати і проводити навчальні заняття, писати грантові пропозиції, застосовувати інформаційні технології в дослідницькій діяльності, управління науковими проектами тощо,
- 4) володіння усною та письмовою англійською мовою.

Обсяг ОК у кредитах ЄКТС з кожного блоку визначається стандартом вищої освіти або (за його відсутності) самим ЗВО. Цілковита відсутність дисциплін з певного блоку є неприйнятною. Загальний обсяг ОП (всіх компонентів з усіх блоків) повинен становити 30-60 кредитів ЄКТС.

Дисципліни зі спеціальності мають відповідати науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів). За відсутності можливості забезпечити належне викладання відповідних спеціалізованих дисциплін у ЗВО (науковій установі), що акредитується, ОП може забезпечити частину дисциплін зі спеціальності шляхом зарахування кредитів ЄКТС, здобутих в інших ЗВО (наукових установах) з огляду на договори про навчання аспірантів та/або мобільності.

Дисципліни із загальнонаукового (філософського) блоку повинні забезпечити усвідомлення аспірантами теоретичних засад наукового пошуку, розуміння галузевої структури, онтології, епістемології, методології наукових досліджень. Дисципліни цього блоку можуть викладатися в межах одного ЗВО (наукової установи) аспірантам різних ОП.

Дисципліни з блоку універсальних навичок мають забезпечувати повноцінну підготовку аспірантів до дослідницької та викладацької діяльності у ЗВО. Такі дисципліни можуть викладатися в межах одного ЗВО (наукової установи) спільно для аспірантів різних ОП.

Дисципліни з мовного блоку забезпечують володіння аспірантами письмовою і усною англійською (на рівні, вищому ніж B2). Такі дисципліни можуть викладатися в межах одного ЗВО (наукової установи) аспірантам різних ОП з врахуванням специфіки галузевих відмінностей академічного письма.

Взаємозв'язок між змістом навчання (освітньої компоненти) і тематикою досліджень здобувачів наукового ступеня доктора філософії (науковою компонентою) є обов'язковою вимогою якості ОП на третьому рівні вищої освіти. У контексті цього підкритерію експертна група має оцінити дотичність (релевантність) науковим дослідженням аспірантів тих дисциплін зі спеціальності (в першу чергу), що викладаються в межах ОП, а також оцінити практичну цінність дисциплін інших блоків у контексті підготовки аспірантів до професійної наукової діяльності.

Експертна група повинна пересвідчитися, чи забезпечується вивчення перелічених вище блоків компетентностей. Водночас використання назв блоків та групування дисциплін за блоками в ОП не вимагається.

Особливу увагу варто звертати на набуття аспірантами компетентностей з методів досліджень.

Від ЗВО очікуються відповіді на такі питання:

Яким чином забезпечуються всі блоки компетентностей, необхідні для повноцінної дослідницької та викладацької діяльності серед аспірантів?

Як забезпечується підготовка до викладацької діяльності, до роботи в міжнародному науковому середовищі, до дослідницької діяльності поза академічним середовищем?

Яким чином ОП забезпечує набуття аспірантами компетентностей з методів досліджень?

Яким чином наукові інтереси аспірантів відслідковуються, і як забезпечується релевантність навчальних дисциплін темам досліджень аспірантів?

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вищу освіту

Стаття 5. Рівні та ступені вищої освіти

Третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності.

{Абзац десятий частини першої статті 5 в редакції Законів № 2145-VIII від 05.09.2017; № 392-IX від 18.12.2019}

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою освітньої програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти

6. Доктор філософії - це освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС.

Стаття 6. Атестація здобувачів вищої освіти

1. Атестація - це встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

4. Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації разовою спеціалізованою вченою радою, утвореною закладом вищої освіти чи науковою установою, які мають акредитовану освітню програму третього рівня вищої освіти з відповідної спеціальності (спеціальностей для міждисциплінарних робіт).

5. Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, відгуки та рецензії на них оприлюднюються на офіційному веб-сайті відповідного закладу вищої освіти чи наукової установи згідно із законодавством.

Інформація про утворену разову спеціалізовану вчену раду, дату, час і місце проведення атестації оприлюднюється закладами вищої освіти, науковими установами на своїх офіційних веб-сайтах відповідно до законодавства та подається в електронному вигляді до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке оприлюднює таку інформацію на своєму офіційному веб-сайті.

Стаття 10. Стандарти вищої освіти

1. Стандарт вищої освіти - це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

2. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

3. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, та результатів їх навчання;
- 3) перелік обов'язкових компетентностей випускника;
- 4) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 5) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 6) вимоги до створення освітніх програм підготовки за галуззю знань, двома галузями знань або групою спеціальностей (у стандартах рівня молодшого бакалавра), міждисциплінарних освітньо-наукових програм (у стандартах магістра та доктора філософії);
- 7) вимоги професійних стандартів (за їх наявності).

4. Стандарти вищої освіти спеціальностей, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, можуть містити додаткові вимоги до правил прийому, структури освітньої програми, змісту освіти, організації освітнього процесу та атестації випускників. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти для відповідних освітніх програм формується у термінах програмних результатів навчання.

5. Заклад вищої освіти на підставі відповідної освітньої програми розробляє навчальний план, що визначає перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, їх логічну послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем відповідного ступеня вищої освіти програмних результатів навчання.

На основі навчального плану у визначеному закладом вищої освіти порядку для кожного здобувача вищої освіти розробляються та затверджуються індивідуальні навчальні плани на кожний навчальний рік. Індивідуальний навчальний план формується за результатами особистого вибору здобувачем вищої освіти дисциплін в обсязі, не меншому за встановлений цим Законом, з

урахуванням вимог освітньої програми щодо вивчення її обов'язкових компонентів. Індивідуальний навчальний план є обов'язковим для виконання здобувачем вищої освіти.

6. Стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю розробляє центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, що забезпечують формування і реалізують державну політику у відповідних сферах, галузевих об'єднань організацій роботодавців і затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

{Текст статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2145-VIII від 05.09.2017; в редакції Закону № 392-IX від 18.12.2019}

**ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ТА ДОКТОРА НАУК У ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ (НАУКОВИХ УСТАНОВАХ) (Постанова Кабінету
Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261)**

**Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в
аспірантурі (ад'юнктурі)**

25. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою закладу вищої освіти (наукової установи) для кожної спеціальності.

Протягом строку навчання в аспірантурі (ад'юнктурі) аспірант (ад'юнкт) зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

26. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури (ад'юнктури) складаються з освітньої та наукової складових.

Навчальний план аспірантури (ад'юнктури) повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (30-60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури (ад'юнктури) є основою для формування аспірантом (ад'юнктом) індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою

закладу вищої освіти (наукової установи) протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури (ад'юнктури).

Індивідуальний навчальний план аспіранта (ад'юнкта) повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта (ад'юнкта) в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти (ад'юнкти) мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного факультету чи підрозділу.

Засвоєння аспірантами (ад'юнктами) навчальних дисциплін може відбуватися на базі закладу вищої освіти (наукової установи), до якого зарахований аспірант (ад'юнкт), а також в рамках реалізації права на академічну мобільність - на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ).

Аспірант (ад'юнкт) має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

Усі аспіранти (ад'юнкти) незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта (ад'юнкта) та освітньо-науковою програмою аспірантури (ад'юнктури) закладу вищої освіти (наукової установи).

27. Освітньо-наукова програма аспірантури (ад'юнктури) закладу вищої освіти (наукової установи) має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом (ад'юнктом) таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант (ад'юнкт) проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю,

оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

{Абзац другий пункту 27 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}

оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

{Абзац третій пункту 27 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}

набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

{Абзац четвертий пункту 27 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}

здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.

{Абзац п'ятий пункту 27 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}

Аспірант (ад'юнкт), який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language

Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури (ад'юнктури), як таких, що виконані у повному обсязі;

на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

28. Вчена рада закладу вищої освіти (наукової установи) має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом (ад'юнктом) в інших закладах вищої освіти (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури (ад'юнктури).

29. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта (ад'юнкта) і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури (ад'юнктури).

30. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта (ад'юнкта) до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом (ад'юнктором) його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Якщо у закладі вищої освіти (науковій установі) не функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, вчена рада такого закладу (установи) може утворити разову спеціалізовану вчену раду з відповідної спеціальності та подати до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти документи для її акредитації або звернутися з клопотанням про прийняття дисертації до захисту до іншого закладу вищої освіти (наукової установи), де функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності.

{Пункт 30 в редакції Постанови КМ № 283 від 03.04.2019}

31. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним (регіональним) замовленням здійснюється виключно в аспірантурі (ад'юнктурі) заочною (денною, вечірньою) формою навчання.

32. Державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) за спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами. До участі в конкурсі на розміщення державного (регіонального) замовлення допускаються лише заклади вищої освіти та наукові установи, які на момент проведення конкурсу мають ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю.

33. Кількість аспірантів (ад'юнктів), підготовка яких здійснюється поза державним (регіональним) замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою закладу вищої освіти (наукової установи) з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії закладу вищої освіти (наукової установи), за якою він провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення

кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів (ад'юнктів) за відповідною спеціальністю.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЄВРОПЕЙСЬКУ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНУ СИСТЕМУ НАВЧАННЯ В УМАНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

3. Кредити ЄКТС

Кредити ЄКТС пов'язані з дескрипторами рівнів національних і європейської рамок кваліфікацій. Кредити ЄКТС є числовим еквівалентом оцінки призначеної для розділів курсу, щоб охарактеризувати навчальне навантаження студента, що вимагається для завершення курсу. Вони відображають кількість роботи, якої вимагає кожен блок курсу відносно загальної кількості роботи, необхідної для завершення повного року академічного навантаження у закладі, тобто лекції, семінари, практичні та лабораторні роботи, консультації, усі види практик, самостійна робота та екзамени чи інші види діяльності, пов'язані з оцінюванням.

Кредити ЄКТС - це відносне, а не абсолютне мірило навчального навантаження студента, що лише визначає, яку частину загального навантаження студента, що лише визначає, яку частину загального річного навчального навантаження займає один блок курсу у закладі чи на факультеті. 60 кредитів ЄКТС відповідають навчальному навантаженню повного року формального навчання (навчального року) і асоційованим результатам навчання (зазвичай 30 кредитів на семестр і 20 кредитів на триместр). У більшості випадків, навантаження студента складає 1800 годин на навчальний рік, відповідно один кредит відповідає 30 годинам роботи.

Великі за обсягом навчальні дисципліни (у тому числі такі, що вивчаються впродовж кількох періодів навчання) можуть поділятися на модулі, яким також встановлюються кредити.

Встановлення кредитів курсовим роботам може здійснюватись як самостійним навчальним складовим, так і на правах окремих модулів дисциплін. Навчальним складовим, які плануються в тижнях (практики та кваліфікаційні роботи), можна встановлювати 1,5-2 кредити на кожен тиждень.

Встановлення кредитів компонентам навчального плану не повинно порушувати кількості кредитів навчального плану, навчального року та періодів навчання. Обсяг додаткових кредитів, які студент може отримати за навчальний рік (повторне вивчення дисциплін, ліквідація академічної різниці), не повинен перевищувати 20 кредитів за рік. Максимально допустимий обсяг академічної різниці при поновленні, переведенні студента або зарахуванні на другий-третій курси на основі здобутого рівня молодшого спеціаліста встановлюється вищим навчальним закладом, але не може перевищувати, як правило, 20 кредитів (10 кредитів при зарахуванні на останній курс чи рік навчання).

Кредити ЄКТС забезпечують відповідність програми з точки зору навчального навантаження на період навчання за кордоном.

Кредити призначаються кваліфікаціям або навчальним програмам в цілому, а також їх навчальним (освітнім) компонентам (таким як навчальні курси, кваліфікаційна робота, виробнича практика та лабораторна робота). Кількість кредитів, що призначається кожному компоненту, визначається на основі його вагомості в обчисленні навантаження студента, необхідного для досягнення результатів навчання у формальному контексті.

Кредити присвоюються студентам («повної» або «неповної» форми навчання) після завершення навчальної діяльності, яку вимагає формальна навчальна програма або окремий освітній компонент та успішне оцінювання досягнутих результатів навчання.

Кредити можуть накопичуватися з метою отримання кваліфікацій за рішенням закладу.

Кредити, присвоєні з однієї програми, можуть бути перенесені на іншу програму, запропоновану тим самим або іншим закладом. Цей трансфер (перенесення) може мати місце лише тоді, якщо заклад, що присвоює ступінь (кваліфікацію), визнає кредити і відповідні (асоційовані) результати навчання. Заклади-партнери мають заздалегідь узгодити визнання періодів навчання за кордоном.

Кредити ЄКТС слід призначати усім наявним розділам курсу - обов'язковим та факультативним. Кредити необхідно виділяти на випускню кваліфікаційну роботу і всі види практик, де ці «розділи» є офіційною частиною програми з присвоєнням відповідного кваліфікаційного ступеня, включаючи вчені ступені, поки триває процес оцінювання успішності.

Зв'язок між кредитами ЄКТС і рівнем та складністю курсу немає жодного зв'язку. Рівень розділу курсу не може визначатися кредитами ЄКТС. Рівень розділу курсу описується в інформаційному пакеті, який інформує про мету і завдання курсу, необхідні знання, якими має оволодіти студент, методи, що застосовуються у процесі викладання та навчання; форму оцінювання та опис змісту курсу. Ці елементи доповнюються, за необхідності, особистим і контактами між викладачами. До повної компетенції викладачів відноситься оцінювання навчального навантаження і, таким чином, розподілення кредитів. Однак курс вищого рівня не повинен містити в собі більше кредитів ЄКТС, ніж той, що знаходиться на нижчому рівні, лише через його рівень.

Кредити ЄКТС призначаються для розділів курсу, але присвоюються лише студентам, які успішно завершили курс, задовольняючи всі необхідні вимоги стосовно оцінювання. Іншими словами, студенти не одержують кредитів ЄКТС просто за відвідування занять чи проведення часу за кордоном - вони повинні задовольнити всі вимоги щодо оцінювання, визначені у закордонному закладі, щоб продемонструвати, що вони виконали заявлені навчальні завдання для даного розділу курсу. Процедура оцінювання може проводитися у різноманітних формах: письмові чи усні екзамени, курсова робота, поєднання цих двох чи інших засобів таких, як презентації на семінарах, інформацію про які слід включити в інформаційний пакет.

Кредити надаються не лише за хороші оцінки - загальна кількість кредитів на один курс є фіксованою і однаковою для всіх студентів, які досягають успіху в цьому оцінюванні. Якість роботи студентів над програмою навчання визначається через виставлення оцінок.

Перенесенню (трансферу) та накопиченню кредитів сприяє використання ключових документів ЄКТС (каталог курсу, аплікаційна форма студента, угода про навчання та академічна довідка) та Додаток до диплома.

4. Планування освітнього процесу

4.1. Планування графіку освітнього процесу та розкладу навчальних занять.

Тривалість теоретичного навчання впродовж періоду навчання визначається як різниця його загальної тривалості та тривалості екзаменаційної сесії. Тривалість екзаменаційної сесії визначається з розрахунку: не менше 2/3 тижня на один екзамен.

Розподіл контактних годин між лекціями, практичними, семінарськими, лабораторними заняттями та консультаціями, а також між тижнями теоретичного навчання є прерогативою вищого навчального закладу. При цьому максимальне тижневе аудиторне навантаження не повинно перевищувати: для студентів ступенів бакалавра — 30 годин, спеціаліста — 24 годин, магістра — 18 годин. Складання заліків, як правило, проводиться на останньому практичному, семінарському чи лабораторному занятті.

4.2. Структурно-логічна схема програми підготовки

Підґрунтям для створення навчального та робочого навчального планів має бути структурно-логічна схема (СЛС) програми підготовки. СЛС є необхідною умовою впровадження кредитно-трансферної накопичувальної системи організації навчального процесу. СЛС є складовою інформаційного пакета факультету (інституту) і забезпечує можливість реалізації гнучкої індивідуальної траєкторії навчання окремим студентом за умови забезпечення необхідної послідовності вивчення навчальних дисциплін.

Структурно-логічна схема, навчальний та робочий навчальний плани розробляються за базовою бакалаврською програмою та за певною програмою професійного спрямування.

На першому етапі складання структурно -логічної схеми зміст навчання за певною програмою розподіляється на кредитні частини. При формуванні кредитних частин необхідно керуватися такими рекомендаціями:

- оптимальний обсяг навчальних дисциплін (що забезпечить зменшення їх кількості, які вивчаються у семестрі одночасно)

- 8 дисциплін на семестр;

- скорочення загальної кількості навчальних дисциплін шляхом інтеграції певних (змістовно пов'язаних) дисциплін;

- мінімальний обсяг навчальних дисциплін складає, як правило, не менше 3 кр.;

- кожна навчальна дисципліна позначається відповідним кодом та назвою;

- навчальні дисципліни обсягом більш ніж 8 кр. (240 годин) розподіляються на певні кредитні частини (модулі) для вивчення в окремих семестрах із зазначенням їх порядкових номерів, кодів та назв.

Обов'язкові навчальні дисципліни (обов'язкова складова) є загальними в межах певної базової бакалаврської програми. Орієнтовний обсяг обов'язкової складової має бути близько 50 %.

Складова бакалаврської підготовки за програмою професійного спрямування забезпечується дисциплінами за вибором ВНЗ та за вільним вибором студентів.

За вільним вибором студентів можливо введення певного блоку навчальних дисциплін для студентів, що успішно засвоюють дисципліни індивідуального навчального плану та бажають спеціалізуватися у визначеній галузі знань для виконання випускної кваліфікаційної роботи або отримати поглиблену підготовку для подальшого засвоєння магістерської програми, бажають мати більш поглиблену підготовку з іноземної мови тощо.

Вихідною інформацією щодо розробки СЛС є перелік навчальних дисциплін із зазначенням їх кодів, назв та обсягів у кредитах ЄКТС.

У структурно-логічній схемі має бути закладена природно-логічна послідовність у вигляді певних траєкторій засвоєння навчальних дисциплін, що

передбачає пріоритет тих дисциплін, оволодіння інструментарієм яких, є необхідним для розуміння всіх пов'язаних тем.

Таким чином, за допомогою СЛС забезпечується утворення масиву освітніх траєкторій (індивідуальних навчальних планів), за якими можливе навчання студентів.

4.3. Навчальні плани

Навчальні та робочі навчальні плани за базовою бакалаврською програмою та за певною програмою професійного спрямування складаються за відповідними формами. Нормативний термін навчання за програмою підготовки бакалавра за денною та заочною формами навчання 3 роки 10 місяців. Нормативний термін навчання за програмою підготовки магістра 1,5 - 2 роки .

Склад дисциплін за вільним вибором студентів у навчальному плані може не розкриватися.

У кожному екзаменаційну сесію планують не менше трьох екзаменів. Це повинні бути найважливіші дисципліни, для якісного засвоєння яких принципово необхідно мати етап узагальнення студентом навчального матеріалу. Ще за двома дисциплінами можна планувати залік.

За всіма іншими дисциплінами планується залік. Навчальні дисципліни оцінюються в системі ECTS — диференційовано, а за національною шкалою оцінювання - «зараховано/не зараховано». Таких дисциплін у кожному семестрі має бути не більше п'яти.

При плануванні курсових проектів та робіт мають бути враховані такі обмеження:

- у семестрі може бути заплановано лише одна курсова робота;
- загальна кількість курсових робіт за бакалаврською програмою підготовки не більше 5.

4.4. Робочі навчальні плани

При складанні робочих навчальних планів враховуються такі особливості:

- окремо зазначаються всі навчальні дисципліни, програми підготовки (у тому числі певний перелік або дисципліни за вільним вибором студентів);
- розподіл усіх індивідуальних семестрових завдань з певних дисциплін проводиться з урахуванням необхідного часу.

Використання паралельно - послідовної організації навчального процесу дозволяє підвищити якість навчання завдяки:

- створенню інформаційно-освітнього середовища для студентів УДПУ;
- інтенсифікації навчального процесу;
- систематичності засвоєння навчального матеріалу;
- психологічного розвантаження студентів за рахунок розподілу підсумкового контролю протягом семестру;
- здійсненню своєчасних виховних та дидактичних заходів.

4.5. Планування навчального навантаження студента

Навантаження студента з дисципліни впродовж періоду навчання (семестру, триместру тощо) складається з аудиторних годин (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, консультацій), самостійної роботи, підготовки та проходження контрольних заходів, на які розподіляються кредити, встановлені для навчальних дисциплін.

Якщо курсова робота планується як окремий модуль дисципліни, то на нього виділяється не менше одного кредиту.

Решта встановлених для дисципліни кредитів перераховується в години, які розподіляються на аудиторні години та самостійну роботу.

Максимальна кількість контактних годин на один кредит становить: для студентів ступенів молодшого спеціаліста та бакалавра — 16 годин, спеціаліста — 14 годин, магістра — 10 годин. Решта часу відводиться на самостійну роботу.

4.6. Особливості планування навчального навантаження студентів, які поєднують навчання з роботою

Для студентів заочної форми навчання тривалість теоретичного навчання, обов'язкової практичної підготовки, семестрового контролю та виконання

індивідуальних завдань для них складає 40 тижнів на рік (до 40 тижнів в останній рік навчання).

Стаття 216 Кодексу законів про працю У країни передбачає додаткові відпустки у зв'язку з навчанням у вищих навчальних закладах для студентів, які поєднують роботу з навчанням. Максимальний тижневий бюджет часу студента заочної (дистанційної) форми навчання становить 27 годин (вимоги до державних стандартів вищої освіти, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 7 серпня 1998 р. № 1247), що використовується для розрахунку бюджету часу студента в міжсесійний період. У період сесій заочники мають такий самий тижневий бюджет часу, як і студенти денної форми навчання (54 години).

Оскільки теоретичне навчання студентів заочної (дистанційної) форм навчання підкріплюється загальними та професійними компетенціями, які здобуваються під час трудової діяльності, ціна одного кредиту ЄКТС для студентів заочної (дистанційної) навчання може бути встановлена на рівні 25 годин.

Вищий навчальний заклад може планувати більшу кількість кредитів на навчальний рік за рахунок власного часу студентів заочної (дистанційної) форми навчання у разі наявності їх письмової згоди.

4.7. Індивідуальний навчальний план студента

Навчання студента здійснюється за індивідуальним навчальним планом, який розробляється на навчальний рік на підставі робочого навчального плану. Визначення вибіркового дисциплін індивідуального навчального плану повинно відповідати принципам альтернативності (не менше двох приблизно рівноцінних альтернатив на кожен вибір), змагальності (студент здійснює вибір після проведення пробних лекцій (занять) та ознайомлення з програмами дисциплін) та академічної відповідальності (не допускати нав'язування студентам певних вибіркового дисциплін в інтересах кафедр та окремих викладачів). Дисципліни вільного вибору можуть обиратися студентами як окремо, так і кластерами (блоками), що формуються за ознакою

можливості присудження відповідної кваліфікації або спорідненості отримуваних компетенцій.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМАНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Організацію освітнього процесу в Університеті здійснюють навчальні підрозділи (факультети, кафедри, відділення, предметні або фахові комісії тощо) на основі навчального плану.

Навчальний план - це нормативний документ, який укладають відповідно до освітньо-професійної програми та структурно-логічної схеми підготовки, де зазначають перелік та обсяг нормативних і вибіркового навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми й засоби проведення поточного і підсумкового контролів.

Навчальний план підписують гарант освітньої програми, завідувач(і) кафедри/кафедр, декан факультету/директор інституту, начальник навчально-методичного відділу, відповідальний за стажування студентів та керівник практик, погоджують з головою навчально-методичної ради, першим проректором та затверджують на вченій раді Університету.

У навчальному плані навчальні дисциплін об'єднують у два блоки - обов'язкові та вибіркової. Вибіркові дисципліни навчального плану становлять не менше 25 % від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для певного рівня вищої освіти, їх студент обирає самостійно з переліку дисциплін (додаткових спеціалізацій тощо) за процедурою, встановленою у «Положенні про порядок вільного вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти» в Університеті.

На основі навчального плану на кожний навчальний рік укладається робочий навчальний план, який формується з урахуванням замовлень здобувачів вищої освіти щодо вибіркового навчальних дисциплін і затверджується першим проректором Університету. Його структура містить: вихідні дані; графік освітнього процесу; бюджет часу (в тижнях); план освітнього процесу по семестрах.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В УМАНЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

1. Загальні положення

1.1 Це Положення визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – здобувачі) в Уманському державному педагогічному Університеті імені Павла Тичини (далі – Університет) і є обов'язковим до виконання.

Положення розроблене відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» від 01.07.2014р. №1556-VI, Постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» № 261 від 23 березня 2016 року (зі змінами), Положення про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному Університеті імені Павла Тичини, Статуту Університету та інших нормативно-правових актів.

1.2 Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Університеті здійснюється:

- в аспірантурі Університету за очною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання;
- поза аспірантурою (для осіб, які професійно займаються науковою, науково-технічною або науково-педагогічною діяльністю за основним місцем роботи в Університеті).

1.3. Підготовка осіб в аспірантурі здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету;
- за рахунок коштів юридичних та/або фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема й за кошти грантів, які отримав заклад вищої освіти на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії).

1.4. Для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-

науковому) рівні вищої освіти Університет зобов'язаний отримати відповідну ліцензію.

У разі підготовки докторів філософії за освітньо-науковою програмою, узгодженою між закладом вищої освіти і науковою установою, виконання навчального плану здійснюється закладом вищої освіти, а забезпечення проведення наукових досліджень згідно з індивідуальним планом наукової роботи здійснюється науковою установою або закладом вищої освіти разом з науковою установою. У такому разі під час ліцензування освітньої діяльності закладу вищої освіти (наукової установи) на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю та під час акредитації відповідної освітньо-наукової програми враховуються показники спільного наукового потенціалу закладу вищої освіти і відповідної наукової установи (зокрема показники кадрового, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення).

1.5. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури Університету здійснює Вчена рада.

1.6. Для врегулювання відносин між аспірантом та Університетом укладається договір.

1.7. Вступ до аспірантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Кабінетом Міністрів України № 261 від 23.03.2016 (зі змінами), Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених МОН, та Правил прийому до Уманського державного педагогічного Університету імені Павла Тичини.

Відповідно до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти Вчена рада Університету, який здійснює підготовку докторів філософії (згідно з отриманою ліцензією на провадження відповідної освітньої діяльності) затверджує Правила прийому до Університету, якими регулюється вступ на

відповідні рівні вищої освіти, та в установлені строки оприлюднює їх на офіційному вебсайті Університету.

1.8. Правила прийому до Університету діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури Університету;
- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури за кожною спеціальністю або відповідною галуззю знань.

1.9. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки незалежно від форм навчання.

1.10. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми Університету за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального плану наукової роботи.

1.11. Індивідуальний план наукової роботи передбачає визначення змісту, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований термін завершення роботи над дисертацією протягом установленого періоду підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується Вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до Університету.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури за державним замовленням лише за умови відшкодування

коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.12. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі та поза аспірантурою завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради для захисту дисертаційного дослідження.

1.13. Аспірант, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі, має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті Університету на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури;
- отримати за власною заявою оплачувану академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства.

Якщо аспірант захистив дисертацію на третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду наукового (науково-педагогічного) працівника, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

1.14. Здобувач, який захистився до закінчення строку прикріплення, виключається із списку здобувачів у зв'язку з достроковим захистом дисертації.

2. Права та обов'язки аспірантів

2.1. Аспіранти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 р. № 1556-УІІ). З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти також мають **право** на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у закладі вищої освіти, бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного і змістовного наукового керівництва щодо власного дослідження від наукового керівника, для аспірантів – на чіткий

розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою закладу вищої освіти двох керівників;

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 66, ст. 2183);

- академічну та соціальну відпустку, відповідно до законодавства;

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства;

2.2. Аспіранти, які навчаються в Університеті, **зобов'язані** виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту» та дотримуватися Статуту Університету, Правил внутрішнього розпорядку Університету, моральних та етичних норм тощо. З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти також зобов'язані:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), встановлених Університетом;

- виконувати індивідуальний навчальний план у визначені строки та відповідно до встановлених графіків;

- виконувати індивідуальний план наукової роботи та двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні відповідної кафедри університету, на якій здійснюється підготовка;

- вчасно інформувати адміністрацію відділу аспірантури та докторантури, щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття, складати (перескладати) заліки та екзамени тощо;

- до закінчення терміну навчання пройти фаховий семінар та отримати висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення

результатів дисертації.

2.3. Університету забороняється покладати на аспіранта обов'язки, не пов'язані з виконанням відповідної освітньо-наукової (наукової) програми та підготовкою дисертації (монографії, статей).

2.4. Аспіранти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

3. Порядок та умови вступу до аспірантури

3.1. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура.

3.2. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до Університету. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

Перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури, визначається Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти в аспірантурі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини відповідного року вступу.

У разі потреби надається документ про визнання особи органами медико-соціальної експертизи особою з інвалідністю.

Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що виданий іноземним закладом вищої освіти, допускається до вступних випробувань на рівні з іншими особами. Зарахування такого вступника здійснюється в разі успішного складання ним вступних випробувань та прийняття вченою радою

Університету рішення про визнання його диплома.

3.3. Вступні випробування до аспірантури складаються з:

- вступного іспиту із спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
- особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначаються додаткові вступні випробування з фаху;
- вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької або французької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти;
- презентації дослідницької пропозиції.

Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;

- вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної служби.

3.4. До складу предметних комісій включаються доктори філософії та доктори наук, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

До складу предметних комісій можуть бути призначені також представники інших закладів вищої освіти, з якими укладено договори про ведення спільної наукової діяльності та/або про спільне керівництво дослідженнями аспірантів, та/або про спільне виконання освітньо-наукової програми, або з якими здійснюється підготовка докторів філософії за спільною освітньо-науковою програмою, узгодженою між Університетом і науковою установою.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також особи, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою і можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

3.5. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до аспірантури Університету. Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора Університету, який оприлюднюється в установленому порядку.

3.6. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом керівника Університету призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються Вченою радою Університету для кожної спеціальності.

4.2. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

4.3. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних

дисциплін (30–60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються Вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного факультету чи підрозділу.

Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі Університету, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ).

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури Університету.

4.4. Освітньо-наукова програма аспірантури Університету має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

– здобуття глибоких знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних

концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку (в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти);

– оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти);

– набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти);

– здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти).

Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

– на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;

– на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

4.5. Вчена рада Університету має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

4.6. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

4.7. Аспіранти звітують про виконання ними індивідуального плану роботи (індивідуально-навчального плану та індивідуального плану наукової роботи) двічі у відповідному навчальному році (до 30 січня – за перший семестр та до 30 червня – за другий семестр та навчальний рік). Звітування здійснюється на засіданні кафедри, на якій виконується ними дисертаційне дослідження. Звітування (заслуховування) включає в себе:

- інформацію про виконання наукової складової індивідуального плану роботи здобувача;
- інформацію про виконання освітньої складової індивідуального плану роботи здобувача.

Результатом звітування на кафедрі (іншому підрозділі) є прийняття рішення про можливість продовження навчання аспірантів, яке оформлюється протоколом засідання кафедри. У разі негативної оцінки роботи аспіранта у протоколі засідання кафедри зазначаються причини та умови, які спричинили

неналежну роботу аспіранта та/або наукового керівника.

За наявності обставин, які унеможливають своєчасне (за графіком освітнього процесу) звітування на кафедрі аспіранту/здобувачу може бути змінено період проведення атестації на підставі заяви аспіранта з доданими підтверджуючими документами на ім'я завідувача кафедри, погодженої науковим керівником. У разі неможливості подання відповідної заяви аспірантом, науковий керівник подає пояснювальну записку із зазначенням причин та обставин відсутності здобувача.

4.8. Оформлені як витяг із протоколу засідання кафедри результати звітування у п'ятиденний термін керівник кафедри передає до аспірантури.

Критеріями оцінки роботи аспірантів є: виконання освітньої складової підготовки аспіранта; наявність необхідних наукових публікацій; ступінь готовності дисертації; виконання індивідуального плану роботи (відповідно до термінів навчання в аспірантурі; виконання умов договору та зобов'язань аспіранта; отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, подання дисертації до захисту.

4.9. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників) та відображається у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який надає кафедра, що здійснює підготовку аспіранта/здобувача.

Обов'язковою умовою допуску до попередньої експертизи та захисту дисертації є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

4.10. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним (регіональним) замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною, вечірньою) формою навчання.

4.11. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним

замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою Університету з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії Університету, за якою він провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

5. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

5.1. Особи, які професійно займаються науковою, науково-технічною або науково-педагогічною діяльністю за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Такі особи прикріплюються терміном до п'яти років до Університету, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю. Правила та процедури прикріплення до аспірантури визначаються вченою радою Університету.

Для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою до Університету прикріплюються особи, які здобули ступінь магістра чи освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста.

Прикріплення здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою відбувається відповідно до Положення про порядок прикріплення до Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

5.2. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури Університету згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Усі здобувачі незалежно від форм навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта/здобувача.

Звітування здобувачів здійснюється у строки та спосіб, зазначений у п. 4.7 цього Положення. У випадку не проходження атестації за результатами щорічного звітування, на вибір здобувача за погодженням наукового керівника, здійснюється коригування індивідуального плану роботи здобувача або припинення виконання плану за власною заявою здобувача або рішенням вченої ради Університету.

5.3. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до Університету для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти Університету.

Особи, прикріплені до Університету з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають всі права і обов'язки, визначені в цьому Положенні.

5.4. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Університеті та має право:

– продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Університеті, до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника;

– вступити до аспірантури Університету для здобуття відповідного ступеня за очною (денною, вечірньою) або заочною (дистанційною) формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

6. Затвердження теми наукового дослідження

6.1. Тема дисертації здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії затверджується Вченою радою Університету впродовж 2-х місяців з дня зарахування/прикріплення.

Процедура затвердження тем дисертацій аспірантів/здобувачів в Університеті передбачає:

– обговорення теми дисертації на засіданні кафедри, за якою закріплюється безпосередньо аспірант/здобувач на період навчання в аспірантурі/поза аспірантурою, та погодження з гарантом ОНП, за якою здійснюється підготовка;

– обговорення та погодження теми дисертації на науково-технічній раді Університету;

– затвердження теми дисертації на Вченій раді Університету.

Аспірант/здобувач після обговорення теми дисертації на засіданні кафедри, за якою закріплюється на період навчання в аспірантурі/поза аспірантурою, та погодження з гарантом ОНП, подає заяву на ім'я голови вченої ради Університету з проханням затвердити тему наукового дослідження та призначити наукового керівника.

6.2. У разі зміни напряму дослідження (теми, мети, об'єкта чи предмета) аспірант/здобувач має право змінити (уточнити) тему дисертації та затвердити її Вченою радою Університету.

6.3. Після затвердження теми дисертації аспірант/здобувач має зробити відповідний запис у своєму індивідуальному плані роботи із зазначенням номера протоколу та дати засідання вченої ради Університету.

7. Наукове керівництво роботою аспіранта/здобувача над дисертацією

7.1. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво, як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів. Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії (кандидат

наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження. Вчена рада Університету з урахуванням потреб аспіранта та ефективності роботи наукового керівника з підготовки докторів філософії може відвести більшу кількість годин навчального навантаження керівникові з їх оплатою за рахунок коштів спеціального фонду Університету. Рішенням Вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

7.2. Науковий керівник зобов'язаний:

- здійснювати наукове керівництво роботою аспіранта/здобувача над дисертацією;
- надавати аспіранту консультації щодо змісту і методології наукових досліджень;
- контролювати виконання аспірантом/здобувачем індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;
- відповідати перед вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

7.3. Науковий керівник несе відповідальність за своєчасне проходження аспірантом атестацій (проміжної та підсумкової) про виконану наукову та науково-педагогічну роботу за звітний період.

Науковий керівник повинен бути присутнім на засіданнях кафедри і атестаційної комісії, на яких проводиться атестація аспірантів/здобувачів. Висновок наукового керівника є вирішальним.

7.4. Можлива заміна наукового керівника аспіранта/здобувача у випадках:

- взаємної згоди наукових керівників;

– неможливості науковим керівником виконувати свої обов'язки (звільнення з Університету, тяжка хвороба, смерть та ін.). Заміна наукового керівника аспіранта/здобувача здійснюється наказом ректора на підставі заяви аспіранта/здобувача.

7.5. Науковий керівник може бути звільненим від наукового керівництва на підставі особистої заяви керівника, особистої заяви аспіранта/здобувача, за причиною зміни напряму дисертаційної роботи аспіранта/здобувача, невиконанням науковим керівником своїх обов'язків з наукового керівництва аспірантом/здобувачем.

У цих випадках звільнення та заміна наукового керівника аспіранта/здобувача здійснюється наказом ректора Університету на підставі рішення Вченої ради Університету.

8. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення аспірантів

8.1. Особи, які навчаються в Університеті, можуть бути відраховані з Університету. Підставами для відрахування здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є:

- завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;
- достроковий успішний захист наукового дослідження за умови виконання освітньої складової у повному обсязі;
- власне бажання;
- переведення до іншого закладу вищої освіти;
- невиконання чи невчасне виконання індивідуального плану роботи;
- у разі порушення строку затвердження теми дисертації без поважних причин;
- несвоєчасна ліквідація академічної заборгованості;
- порушення дисципліни або правил внутрішнього трудового розпорядку Університету;
- порушення умов договору (контракту);
- інші випадки, передбачені законом.

Питання щодо відрахування здобувачів вищої освіти доктора філософії

наук ухвалює вчена рада Університету за клопотанням керівників кафедр (інших підрозділів) Університету та наукового керівника, крім випадку відрахування у зв'язку із закінчення строку навчання або за власним бажанням.

8.2. Аспірант має право на академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства, зокрема у зв'язку із обставинами, які унеможливають виконання індивідуального плану роботи:

- за станом здоров'я;
- перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, доглядом за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї;
- сімейними обставинами;
- навчанням чи стажуванням в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав).

Загальний термін переривання у навчанні у зв'язку з хворобою не може перевищувати один рік.

Надання академічної/соціальної відпустки оформляється відповідним наказом ректора Університету на основі рішення вченої ради Університету із зазначенням підстави надання відпустки та її термінів.

8.3. Для оформлення академічної відпустки аспірант не пізніше, ніж за тридцять днів (крім форсмажорних обставин) до початку бажаного терміну переривання, подає на ім'я голови Вченої ради Університету заяву, погоджену з науковим керівником, завідувачем кафедри Університету. До заяви повинні додаватися документи, які підтверджують обґрунтованість причини переривання (офіційне запрошення на стажування, підтвердження отримання гранту, лікарняні листи, свідоцтво про народження дитини тощо).

Максимальна тривалість академічної відпустки за станом здоров'я, у зв'язку з участю у програмах академічної мобільності, за сімейними та іншими особистими обставинами встановлюється строком до одного року.

Академічна відпустка по догляду за дитиною надається до досягнення нею віку трьох років, а у разі, коли дитина хворіє та потребує домашнього догляду, – до досягнення дитиною 6-річного віку. Тривалість таких відпусток та особливості їх надання врегульовуються Кодексом законів про працю України.

Протягом терміну навчання за певним рівнем вищої освіти Здобувач може скористатися правом на отримання академічної відпустки, як правило, один раз. Дозволяється отримати академічну відпустку Здобувачу повторно, якщо це зумовлено особливістю відпустки чи виключними обставинами та за наявності відповідного документально засвідченого обґрунтування (відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, за станом здоров'я тощо).

До заяви Здобувач надає документи, що підтверджують право на таку відпустку. Такими документами можуть бути: довідка лікарсько-консультативної комісії (далі – ЛКК) або довідка головного лікаря установи, що здійснює медичне обслуговування здобувача, в якій зазначається рекомендована тривалість академічної відпустки за станом здоров'я. (для отримання академічної відпустки за станом здоров'я); довідка з медичної установи, що здійснює медичне обслуговування здобувача (для отримання академічної відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами); завірена копія свідоцтва про народження дитини (для отримання академічної відпустки по догляду за дитиною до трьох років), а у разі необхідності догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку – довідка, яка підтверджує таку необхідність (виписується лікуючим лікарем та завіряється підписами завідуючого відділенням та голови лікарсько-консультативної комісії відповідного закладу охорони здоров'я: дитячої поліклініки, центру первинної медико-санітарної допомоги, закладу, що надає амбулаторно-поліклінічну допомогу тощо); довідка з військкомату (для отримання академічної відпустки у зв'язку призовом на строкову військову службу); запрошення на навчання/стажування від відповідної установи (для отримання академічної

відпустки у зв'язку з навчанням чи стажуванням в освітніх і наукових установах іноземних держав) та ін.

Поновлення на навчання Здобувачів, у яких завершився термін академічної відпустки, здійснюється наказом ректора Університету на підставі заяви Здобувача, яка подається не пізніше двох тижнів до завершення терміну академічної відпустки. У разі академічної відпустки за станом здоров'я до заяви додається висновок ЛКК. Здобувачі, які не подали в установлений термін документи для допуску до навчання або документи для продовження терміну академічної відпустки, відраховуються із закладу вищої освіти.

8.6. Питання відрахування з аспірантури або подовження терміну наданої раніше академічної відпустки аспірантам розглядається на засіданні Вченої ради Університету, яка ухвалює відповідне рішення, що вводиться в дію наказом ректора.

IV. РОЗРОБКА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ

Навчальний план – це нормативний документ закладу освіти, який розробляється на підставі освітньо-наукової програми за кожною спеціальністю і містить відомості про спеціальність, кваліфікацію, нормативний термін навчання, графік навчального процесу, розділи теоретичної, практичної підготовки, обов’язкові і вибіркові компоненти, визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, дані про кількість і форми семестрового контролю, звітність, загальний бюджет навчального часу на весь нормативний термін навчання та його поділ на час навчальних занять та час, відведений на самостійну роботу здобувача освіти.

I. Структура навчального плану

1.1. Основними структурними елементами навчального плану є:

- загальні реквізити;
- графік навчального процесу;
- зведений бюджет часу ;
- цикли дисциплін;
- перелік назв і обсяг практичної підготовки»
- форми атестації випускників
- план навчального процесу.

1.2. Загальні відомості:

- назва міністерства (Міністерство освіти і науки України);
- назва університету (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини);
- назва освітньої програми (вказується точна назва ОП),
- освітня кваліфікація (відповідно до ст. 5 Закону «Про вищу освіту» та повинна відповідати стандартам вищої освіти України)
- шифр і назва спеціальності,
- назва спеціалізації (за наявності),
- шифр і назва галузі знань,

- рівень вищої освіти,
- термін навчання,
- форма навчання.

До загальних реквізитів навчального плану належать:

Гриф «ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ ВЧЕНОЇ РАДИ», з підписом Голови Вченої ради, ректора, із зазначенням дати та скріпленою гербовою печаткою університету, що розташовується у верхньому лівому куті плану – сектор I, наприклад:

I	II	III
ЗАТВЕРДЖЕНО		
НА ЗАСІДАННІ ВЧЕНОЇ РАДИ		
Голова вченої ради, ректор		
О. І. Безлюдний		
«__» _____ 20__ р.		
(печатка)		

Зазначення назв «Міністерство освіти і науки України», «Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини» та назви документа «Навчальний план», освітнього рівня, шифру і назви: галузі знань, спеціальності, розташовується праворуч попереднього грифу – центральний сектор II, наприклад:

I	II	III
Міністерство освіти і науки України		
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини		
Навчальний план		
підготовки	доктор філософії (PHD)	
галузь знань	00 Хxxxxxxxxxxxxxx	
спеціальність	000 Хxxxxxxx	

Зазначення форми навчання (денна, форма), освітнього ступеня, терміну навчання, на базі якого освітнього рівня/ступеня проводиться підготовка

фахівців, освітня кваліфікація, розташовується у верхньому правому куті листа – сектор III, наприклад:

I	II	III
		Форма навчання: денна Ступінь вищої освіти: доктор філософії Термін навчання: 4 роки Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) На основі: другого (магістерського) рівня вищої освіти Освітня кваліфікація: доктор філософії з xxxxxxxx

1.3. Нормативна тривалість освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії складає 4 роки.

1.4. Для визначення назви освітньої кваліфікації використовується назва освітнього ступеня (доктор філософії) та найменування галузі знань.

1.5. У графіку освітнього процесу визначаються роки (курси) навчання за відповідною освітньою програмою, для кожного з яких передбачається обсяг теоретичного навчання, дослідницької роботи, види та термін практик, тривалість екзаменаційних сесій, звітної атестації (звітування) канікул, попередньої експертизи (захисту) дисертації. Вводяться відповідні позначки для названих складових.

Навчальний процес за денною формою навчання організовується за семестровою системою. Екзаменаційні сесії плануються по дві у навчальному році тривалістю, як правило, один-два тижні кожна.

Для проведення звітної атестації здобувачів вищої освіти у графіку освітнього процесу передбачено по 1 тижні в кінці семестру.

Канікули встановлюються двічі на рік загальною тривалістю, як правило, 10 тижнів (2 тижні на четвертому курсі). Їх терміни визначаються графіком освітнього процесу на кожний навчальний рік.

Навчальний рік розпочинається, як правило, 1 вересня, триває 2 семестри (осінній та весняний), включає теоретичне навчання, науково-дослідницьку роботу, екзаменаційні сесії (зимову та літню), звітування, практики;

Тривалість теоретичного навчання, науково-дослідницької роботи, практичної підготовки, екзаменаційних сесій, звітування впродовж навчального року (крім випускних курсів) не може бути меншою 30 тижнів.

1.6. Зведений бюджет часу оформляють у вигляді окремої таблиці, в якій представлені основні форми організації освітнього процесу, що зазначені у графіку освітнього процесу. У таблиці подані кількісні значення (в тижнях) тривалості відповідних складових освітнього процесу для кожного курсу навчання (навчального року) та в цілому за весь період навчання.

1.7. Планування практичної підготовки представляється у вигляді таблиці, в якій наводяться: назва практики (виробнича: xxxxxxxx), порядковий номер семестру, в якому вона проводиться, та тривалість проведення практики у тижнях і кредитах ЄКТС, наприклад:

Назва практики	семестр	тижні	кількість кредитів ЄКТС
Виробнича: xxxxxxxxxxxx	2	6	9

Тривалість практик (в тижнях) має відповідати визначеним у графіку освітнього процесу періодам практичної підготовки.

1.8. Формою атестації є попередня експертиза (захист) дисертації.

1.9. План освітнього процесу для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доцільно формувати згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», а саме має включати чотири складові, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

1) Цикл дисциплін загальнонаукових (філософських) компетентностей – оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної

етики та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

2) Цикл дисциплін мовних компетентностей – здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

3) Цикл дисциплін універсальних навичок дослідника – набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

4) Цикл дисциплін зі спеціальності – здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

Навчальний план обов'язково повинен включати відомості про:

- обов'язкові компоненти відповідно до освітньої програми;
- вибіркові компоненти;
- шифри та назви навчальних дисциплін;
- семестровий контроль (заліки, екзамени);
- обсяг (кількість кредитів ЄКТС та годин) з кожної навчальної дисципліни;

- розподіл загальної кількості годин дисципліни на аудиторні (лекції, лабораторні, практичні) та самостійну роботу здобувачів;
- кількість аудиторних годин з дисципліни в семестрі;
- кількість тижнів у кожному семестрі;
- загальну кількість годин тижневого навантаження;
- кількість екзаменів;
- кількість заліків.

1.10. Навчальні дисципліни структуруються за статусом (обов'язкові дисципліни або дисципліни вільного вибору здобувача).

1.11. Для кожної навчальної дисципліни або практики встановлюється шифр, який формується з букв та цифр.

1.12. У структурі навчального плану для обов'язкових дисциплін, практик має бути відведено не більше 75% від загального обсягу навчальної програми. Для самостійного вибору здобувачем навчальних дисциплін, передбачити в навчальних планах вибіркові дисципліни в обсязі, що становить не менше 25% від загальної кількості кредитів навчальної програми.

1.13. Для кожної навчальної дисципліни у колонці «Загальний обсяг» зазначається загальна кількість годин, які відводяться для її засвоєння. Далі зазначається загальний час аудиторних занять та їх розподіл за видами: лекції, практичні заняття, лабораторні заняття. Окремо зазначається час самостійної роботи здобувачів.

1.14. Вивчення навчальних дисциплін завершується заліками або складанням екзаменів.

У колонках «Контрольні заходи (екзамени, заліки) та їх розподіл за семестрами» зазначається розподіл семестрових екзаменів і заліків.

II. Загальні вимоги до навчального плану

2.1. При складанні навчального плану необхідно враховувати, що 1 кредит ЄКТС становить 30 академічних годин. Загальний обсяг освітніх компонентів протягом начального року становить 30 кредитів.

Сумарний обсяг навчальних занять не повинен перевищувати за ОС Доктор філософії більше 8 годин на тиждень.

Для здобувачів ОС Доктор філософії кількість аудиторних годин на один кредит, як правило, становить – 10 годин. Решту часу відводять для самостійної роботи. Викладач має право самостійно розподіляти аудиторне навчання залежно від специфіки дисципліни.

Обов'язкові дисципліни забезпечують програмні результати навчання за освітньо-науковою програмою.

Обсяг навчальних дисциплін мають бути пропорційними їх участі у забезпеченні досягнення заявлених програмних результатів навчання.

Може сюди перенести п. 1.9 про 4 цикли

2.2 Обсяг дисциплін вільного вибору становить не менше 25% від загальної кількості кредитів освітньо-наукової програми.

Положенням про порядок вільного вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини встановлено порядок і процедура обрання навчальних дисциплін.

Обсяг однієї вибіркової навчальної дисципліни складає 4 кредити ЄКТС.

2.3. Практична підготовка в Університеті здійснюється шляхом проходження здобувачами практики в установах та організаціях згідно з укладеними Університетом договорами.

Практична підготовка з відривом від навчання є обов'язковим компонентом програми підготовки здобувача вищої освіти і складає не менше 10% від загальної кількості кредитів ЄКТС за освітньо-науковою програмою.

2.4. Вивчення всіх навчальних дисциплін, практична підготовка завершується заліком або екзаменом.

2.5. Освітньо-наукова програма та навчальний план є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та

затверджуються вченою радою закладу вищої освіти протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

III. Вимоги до складання навчального плану підготовки фахівців за заочною формою навчання

3.1. Навчальний план для заочної форми навчання є похідним від навчального плану відповідної спеціальності підготовки за денною/вечірньою формою навчання. Навчальні плани для заочної форми навчання складаються за уніфікованими формами навчальних планів заочної форми навчання.

3.2. Загальний обсяг навчального часу, перелік дисциплін, їх загальний обсяг у кредитах ЄКТС та годинах, перелік і обсяги практик, види підсумкового контролю в навчальних планах для заочної форми навчання мають повністю співпадати з відповідними значеннями навчального плану денної/вечірньої форми навчання. Кількість годин навчальних занять не може перевищувати 25% обсягу аудиторних занять за відповідним планом денної форми навчання.

IV. Порядок введення в дію навчального плану

4.1. Навчальний план для затвердження вноситься на розгляд Вченої ради університету, після затвердження підписується головою Вченої ради університету, підпис скріплюється гербовою печаткою університету.

4.2. Навчальний план розробляється випусковою кафедрою та погоджується в наступному порядку:

- гарантом освітньо-наукової програми,
- завідувачем випускової кафедри,
- деканом факультету,
- начальником навчально-методичного відділу університету,
- завідувачем відділу аспірантури та докторантури,
- відповідальним за стажування студентів та керівником практик,
- головою науково-методичної ради,
- першим проректором,
- проректором з наукової роботи.

4.3. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який затверджується першим проректором.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Інститут вищої освіти НАПН України. Режим доступу: <https://ihed.org.ua/en/home/>
3. Положення про Європейську кредитно-трансферну систему навчання в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. Режим доступу: <https://udpu.edu.ua/>
4. Положення про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. Режим доступу: <https://udpu.edu.ua/>
5. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) (Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261)
6. Рекомендації для експертів із розгляду внутрішньої політики і процедур забезпечення академічної доброчесності та зовнішньої оцінки їх якості (Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти Додаток 2 до протоколу від 07.06.2022 №9(14)).
7. Рекомендації щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми/ Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року: /ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»». – К., 2020. – 66 с.
8. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.

